

400 LET JEKLARSTVA V MEŽIŠKI DOLINI – FILATELISTIČNI SKLOP KOROŠKEGA FILATELISTIČNEGA – 13. JULIJ 2020 – POŠTE 2390 RAVNE NA KOROŠKEM, 2391 PREVALJE, 2392 MEŽICA IN 2393 ČRNA NA KOROŠKEM

Mežiška dolina je bila skozi čas (od neolitika pa do dandanes) bolj ali manj zavezana zgolj rudarstvu in industriji železa/jekla. V njenih naseljih (Črna na Koroškem, Mežica, Prevalje in Ravne na Koroškem) se je industrija železa ciklično levila in se stapljala s kulturo življenja in v/s splošno civilizacijo. Leta 1620 se je v Črno naselil Melhior Puc, fužinar in rudar iz Labotske doline, ter tja prenesel svoje koncesije za dve talilni peči. Tako se je v Mežiški dolini začelo rudarstvo (svinec, cink) in železarstvo. Leta 1624 je Puc rudnik in fužine prodal grofu H. L. Thurnu. Železarna grofov Thurnov je bila najprej zgrajena v letih 1772–1775 v Črni, v 2. polovici 18. stoletja so zgradili tudi nujne poti, saj so rudo vozili iz drugih krajev. Železarstvo v Črni je trajalo do leta 1880, ko se je preselilo na Ravne zaradi ugodnejše lege in železnice. V Mežici so v zadnji četrtini 18. stoletja postavil žebljarno in žičarno, ki je skupaj s črnjansko pomenila pomembno gospodarsko družbo na Koroškem. Na Prevaljah so leta 1835 začeli s proizvodnjo pudlanega jekla in z izdelovanjem železniških tirnic. V proizvodnjo so uvajali številne tehnološke in tehnične novosti. Med ključnimi je bila iznajdba načina uporabe rjavega premoga v procesu pudlanja, kar je vplivalo na razvoj pudlarn in razcvet premogovnikov na Slovenskem in tudi drugod. Železarna je prenehala obratovati 1899, ko so proizvodnjo preselili v Leoben in Donawitz na avstrijskem Štajerskem. Tako se sposobnost spreminjanja sveta v nas in okoli nas razbira tako iz naše okolice in kot nas samih. Presežek utilitarne uporabe železa in jekla ter kulture je projekt skulptur iz obeh tvarin, Foma Viva Ravne, ki je v letu 2019 obhajal svojo 55-letnico. Prelom med dvajsetim in enaindvajsetim stoletjem je prinesel spremembe v dojemanju prostora, odnosa med lokalnim in globalnim, mojim, našim in vašim, splošnim in posamičnim. A kakorkoli že vzamemo, center in razvoj civilizacije se začne in konča s posameznikom, človekom – osebnostjo, ki se povezuje z drugimi posamezniki. Sposobnost spreminjanja sveta v nas in okoli nas se razbira tako iz naše okolice in kot nas samih. Štiristoletnica jeklarstva v Mežiški dolini ni zgolj praznik, je proces, ki je nas/javnost povezoval in oddaljeval skozi čas z nami/posamezniki. Dandanes je vsak kraj Doline svoja lastna, več ali manj uspešna občina/lokalna skupnost, a z nedeljivo zgodovino in pretokom dela in kapitala. Vsi enaki, vsi drugačni, vsi enakopravni? Naj o tem presoja zgodovina.

Občine Mežiške doline (Ravne na Koroškem, Prevalje, Mežica in Črna na Koroškem) in Koroško filatelistično društvo (KFD) kot tudi Pošta Slovenije (PS) so v zadnjih desetletjih z najrazličnejšimi filatelističnimi sklopi obeležili mnoge obletnice domoznanstva. V ponedeljek, 13. julija 2020, bo ob 11. uri v prostorih Mestne hiše Ravne (Gačnikova pot 5, 2390 Ravne na Koroškem, www.ravne.si) na tiskovni konferenci slovesna predstavitev priložnostne poštne znamke PS na temo »Obletnice: 400 let jeklarstva v Mežiški dolini« in filatelističnega sklopa KFD. Slednji časti tudi (pre)ostale tri kraje Mežiške doline, ki jih je zaznamovalo jeklarstvo. Sklop KFD je oblikoval arh. Borut Bončina, ki se je pri oblikovanju naslonil na stare grafične liste ponazoritev industrije v Dolini.

Priložnostni filatelistični sklop KFD sestavljajo:

- ena (1) razglednica/MK (KFD 215/2020)
- trije (3) priložnostni poštni žigi (2391 Prevalje, 2392 Mežica in 2393 Črna Ravne na Koroškem, vsi 13. 7. 2020) in
- tri (3) priložnostne pisemske ovojnice (KFD 216/2020, KFD 217/2020 in KFD 218/2020).

Za zagotavljanje ujemanje s priložnostno poštno znamko PS (oblikoval Edi Berk, nominala A), je bil na risni strani MK uporabljen panoramski motiv valjarske proge in postopka valjanja v družbi SIJ Metal Ravne (foto Tomo Jeseničnik) in uradni logotip obletnice. Na pisni strani MK je v podtonu upodobljen stiliziran repač/vodno kladivo. Trije priložnostni poštni žigi so oblikovno poenoteni, v zgornjem selu je umeščen uradni logotip obletnice, spodaj pa vstavljen zapisa datuma in pristojne pošte. Motiv na dotisku treh priložnostnih poštnih ovojnic predstavlja izsek, povzet iz starih grafik iz 19. stoletja – KFD 216/2020: Thurnova jeklarna in železarna v Črni (M. Smech, okoli 1870)», KFD 217/2020: »Plavž, Bessmerjev obrat in revizijska valjarna Prevalje (V. Perkirnarz, 1887) in «KFD 218/2020: »Thurnova železarna v Mežici (M. Smech, okoli 1870)«. Celotno obhajanje zaokrožuje priložnostna filatelistična razstava Marjana Merkača in Jožeta Kebra (oba KFD) na temo »Jeklarstvo na Koroškem«, postavljena v avli Mestne hiše Ravne.

Borut Bončina